

GOVORI NA SVEČANOJ KOMEMORATIVNOJ SJEDNICI SENATA SVEUČILIŠTA U ZAGREBU U SPOMEN NA PROF. EM. TOMISLAVA IVANČIĆA

Rektorat Sveučilišta u Zagrebu
27. veljače 2017. u 12 sati

PROF. DR. SC. TONČI MATULIĆ

V. d. dekana Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu

Poštovani i dragi gospodine rektore Borase,
Poštovani i dragi ministre Barišiću,
Poštovani i dragi pomoćni biskupe zagrebački Ivane,
Poštovane i drage prorektorice i prorektori,
Poštovane i drage članice i članovi Senata,
Poštovani i dragi prijatelji i poštovatelji pokojnika,
Dame i gospodo,

U ime Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (dalje: KBF), čije je dijete bio i zauvijek ostao profesor Ivančić, istovremeno radosna i tužna srca izgovaram ovo prigodno komemorativno slovo u spomen na dragog nam profesora emeritusa Tomislava Ivančića, koji je blago u Gospodinu preminuo u petak, 17. veljače 2017. godine u jutarnjim satima, a pokopan je u veličanstvenom i dostojanstvenom pogrebnom slavlju na gradskom groblju Mirogoj u ponedjeljak 20. veljače 2017. godine.

Profesor Tomislav Ivančić rođen je 30. studenoga 1938. godine u Davoru. Osnovnu školu je pohađao i završio u Davoru, nižu gimnaziju u Četvrtoj muškoj gimnaziji u Zagrebu, a višu gimnaziju u Međubiskupijskom sjemeništu na Šalati u Zagrebu.

Na KBF-u je započeo i tri godine studirao filozofsko-teološki studij od 1960. do 1963. godine. Zagrebački nadbiskup dr. Franjo Šeper poslao ga je u rimski kolegij *Germanicum et Hungaricum* u svrhu nastavka studija na Papinskom Sveučilištu Gregoriana u Rimu, na čijem je Teološkom fakultetu dovršio filozofsko-teološki studij i diplomirao 1965. godine. Godinu kasnije, 10. listopada 1966. godine zaređen je za svećenika Zagrebačke nadbiskupije. Magisterij iz teologije obranio je 1967. godine s radnjom *Misli Leona Velikog o primatu i episkopatu prema dokumentima koji se tiču pitanja Istoka*, a doktorsku disertaciju je obranio 1971. godine s temom *Nereligiozno kršćanstvo prema Dietrichu Bonhoefferu*.

Iste je godine izabran za asistenta na Katedri fundamentalne teologije KBF-a, na kojoj je ostao sve do svoje smrti 17. veljače 2017. godine. Njegova nastavna, znanstvena i stručna djelatnost neraskidivo je bila i ostala vezana za KBF. Profesor Ivančić je 1975. godine habilitirao te je izabran u znanstveno-nastavno zvanje docenta, a godinu kasnije je izabran za pročelnika Katedre fundamentalne teologije, što je ostao sve do umirovljenja 1. listopada 2009. godine. U zvanje izvanrednog profesora izabran je 1993. godine, 1999. u zvanje redovitoga profesora, a 2004. u zvanje redovitoga profesora u trajnom zvanju.

Profesor Ivančić je od 1998. do 2001. godine obnašao službu dekana KBF-a, a onda je 2001. godine prihvatio kandidaturu za rektora Sveučilišta u Zagrebu te je bio i zakonito izabran na tu časnu i odgovornu službu, ali je podnio ostavku prije preuzimanja službe rektora zbog neviđene i nečuvene hajke protiv njega i njegova izbora. Bio je sedamnaesti izabrani rektor Sveučilišta u Zagrebu kojemu je KBF bio matični Fakultet, a osamdeset šesti rektor, računajući reizbore, po redu od akademske godine 1874./1875.

Profesor Ivančić je otišao u zasluženu starosnu mirovinu 2009. godine s napunjenih 70 godina života. Na KBF-u je dakle aktivno djelovao ukupno 46 godina, od kojih 38 godine kao zaposlenik i 33 godine kao pročelnik Katedre fundamentalne teologije kojoj je usadio temelje i razvio prepoznatljive perspektive u suvremenoj hrvatskoj teologiji. Nakon što mu je Senat Sveučilišta u Zagrebu na prijedlog KBF-a podijelio 2010. godine počasno zvanje *professor emeritus*, profesor Ivančić je nastavio djelovati na Katedri i poslijediplomskom studiju KBF-a.

Profesor Ivančić bio je svestran i iznimno produktivan teolog. Uz intenzivan rad na svim područjima fundamentalne teologije, bio je također plodan duhovni pisac, propovjednik i neumorni evangelizator.

Autor je 25 znanstvenih knjiga. Njima treba pribrojiti i 72 stručne knjige. Objavio je 79 znanstvenih i preko 350 stručnih radova. Objavio je 7 teoloških priručnika te preko 140 recenzija i prikaza knjiga. Prevoditelj je četiriju knjiga s njemačkog na hrvatski jezik. Bio je izvrstan govornik i komunikator, a to dokazuje u njegovo vođenje različitih radijskih emisija duhovnog karaktera za koja je napisao i objavio preko 2.500 razmišljanja.

Tomislav Ivančić jedan je od onih hrvatskih teologa i kršćanskih mislilaca koji je također najviše prevođen na strane jezike. Nekoliko njegovih knjiga prevedeno je na njemački, talijanski, engleski, poljski i korejski jezik. Kao utemeljitelj *hagioterapije* – duhovne metode liječenja kojom je nastojao povezati teologiju, antropologiju i medicinu – Tomislav Ivančić je pobudio veliko zanimanje diljem svijeta, a o tom aspektu njegova djelovanja napisani su doktorski

i magistarski rad te nekoliko znanstvenih radova, naročito na njemačkome govornom području.

Prigodom njegova sedamdesetog rođendana i izbora u zvanje *professor emeritus*, njegovi kolege i nasljednici s Katedre fundamentalne teologije KBF-a Sveučilišta u Zagrebu – prof. dr. sc. Željko Tanjić, doc. dr. sc. Tomislav Kovač i dr. sc. Branko Murić – priredili su mu 2010. godine počasni zbornik radova naslovljen *Teologijom svjedočiti i naviještati*, u kojem je 40 autora na preko 900 stranica teksta iskazalo čast svojem dragom kolegi i profesoru Tomislavu Ivančiću.

Vlastitost Tomislava Ivančića bila je u tome što je teologiju nastojao povezati s čovjekovom konkretnom egzistencijom, osobito tražeći božanski lijek čovjekovim duhovnim i tjelesnim patnjama. U središtu njegove misli bila je uvijek objava živoga Boga u povijesnoj osobi Isusa iz Nazareta, osobni susret s Bogom Ocem koji je po svome sinu Isusu Kristu postao blizak čovjeku, koji čovjeka ljubi, uzdiže i izbavlja iz svake nevolje. Za profesora Ivančića, teologija je uvijek bila vezana uz navještaj i osobno svjedočenje evanđelja. Svojim izravnim duhovnim porukama, ugodnim glasom i ljudskom srdačnošću znao je umiriti ljude, otvoriti ih nadi, pobuditi u njima pozitivne snage i dati im osjećaj da ih Bog doista ljubi i da s Bogom nikad nisu sami. Značenje njegovih riječi i djela učinilo je da tisuće i tisuće ljudi diljem Hrvatske i u inozemstvu doživljavaju profesora Tomislava Ivančića kao istinskoga duhovnog učitelja, kršćanskog intelektualca i svjedoka.

Njegova smrt u Gospodinu, a nakon duge i teške bolesti, koju je samoza tajno i do kraja hrabro podnosio, sve nas je pogodila. Osjećamo prazninu koja je nastala njegovim odlaskom u onostranost. No, lik i djelo, život i svjedočanstvo profesora Ivančića ostaju neizbrisivi u našim sjećanjima, a vjerom u Isusa Krista koji je svojim uskrsnućem pobijedio smrt i dao nam nadu u vječni život, znamo da je profesor Tomislav Ivančić i sada među nama, ali na drugi način, a ne samo u našim živim sjećanjima i uspomenama. Ta činjenica da je profesor Ivančić i sada s nama tješi nas, a našu misao usmjeruje prema neprolaznom životu koji je on cijeloga života u sebi njegovao i druge na njega upućivao.

Profesor Ivančić je svojim predanim nastavnim radom zadužio generacije i generacije studenata na Sveučilištu u Zagrebu, a ne samo na KBF-u. Svojim nemjerljivim znanstvenim teološkim radom obogatio je hrvatsku i europsku teologiju, a na poseban način svojim originalnim doprinosom nastanku i razvoju hagioterapije kao teološke discipline i terapijske duhovne metode po čemu je bio međunarodno poznat i priznat, a naročitu ljubav gajio je prema fundamentalnoj teologiji, kojom je govor o Bogu tijesno povezivao s govorom o čovjeku, uvažavajući sva čovjekova pitanja, traženja, lutanja i patnje.

Svakako treba spomenuti da je profesor Ivančić bio član Međunarodne teološke komisije u Rimu u dva uzastopna petogodišnja mandata, prvi put imenovan 2004. godine od svetoga Ivana Pavla II., a drugi put 2009. godine od pape u miru Benedikta XVI. Bio je član Vijeća za nauk vjere Hrvatske biskupske konferencije te mnogih drugih crkvenih tijela.

Nemjerljiv je doprinos profesora Ivančića dobrobiti i ugledu KBF-a, ali i Sveučilišta u Zagrebu u cjelini. Nemjerljiv je doprinos dao razvoju i promociji katoličke teologije u Hrvatskoj i u Europi, kao i promicanju nove evangelizacije. O svemu tome ne samo da nije rečena posljednja riječ nego će trebati mnogo vremena i marljivih glava da se objektivno vrednuju i na vidjelo iznesu svestrani nastavni, znanstveni, stručni, institucionalni, duhovni i pastoralni doprinosi dragog nam profesora Ivančića.

Dragi profesore, u ovom tužnom trenutku sjećanja na Vas nipošto se ne opraštamo od Vas, jer znamo da ste s nama i da ćete i sada iz vječnosti nastaviti djelovati za našu dobrobit i rast, zagovorom pred licem onoga koji vas je pozvao u svoj očinski zagrljaj.

U ime Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu od srca Vam hvala za sve što ste učinili za njegov prosperitet i ugled te za napredak hrvatske teologije. Hvala Vam za lijepo svjedočanstvo čovjeka, svećenika, teologa, nastavnika, znanstvenika, sugovornika, prijatelja.

Vaš primjer ostaje svjetlo, a svjetlo u tami svijetli i tama ga ne obuzima.

Dok Vam dragi profesore od srca zahvaljujem i molitvom Vas dobrome i milosrdnom Bogu Ocu Isusa Krista preporučujem, u ime KBF-a zahvaljujem također gospodinu rektoru profesoru Borasu na ovoj lijepoj prilici te svima vama koji ste svojim dolaskom i nazočnošću počastili pokojnoga profesora Tomislava Ivančića, a preko njega počastili ste i Katolički bogoslovni fakultet Sveučilišta u Zagrebu.

Hvala na pozornosti!

PROF. DR. SC. BRANKO JEREN

Rektor Sveučilišta u Zagrebu od 1998. do 2002. godine

Govoriti o profesoru i rektoru Tomislavu Ivančiću danas, znači govoriti o zapravo sedamdeset godina povijesti našega Sveučilišta. Razdoblje je to kontinuirane borbe za očuvanje ne samo digniteta, autonomije i akademskih sloboda

nego i stožerne uloge Zagrebačkog sveučilišta u hrvatskome društvu. Akteri su se mijenjali, a ugroze su ostajale iste.

Započet ću navodom iz propovijedi kardinala Josipa Bozanića na Stepinčevo 2009. godine:

»Savjesti su nemirne, osobnosti podijeljene, treba promicati pomirenje u društvu. Od one velike zavjese 'djeca laži' ponijela su sa sobom njene komadiće i njima prekrivaju ili zamagljuju istinu o pojedinim događajima, kako u pojedincima, tako i u pojedinim dobro izabranim institucijama. Neki kroz ostatke te zavjese siju sjeme razdora i zbuđenosti. Istina je da je zavjesa pala; istina je da je sustav doživio slom, ali krhotine su dovoljno snažne da se pojave u oblicima promicanja istih neistina ne samo kroz pore politike i odnosa prema prošlosti, nego naročito u odnosu prema odgoju, znanosti, obrazovanju. Njena struktura je ostala živjeti u zakonodavstvu i pravosuđu, u gospodarstvu i kulturi.«

Istodobno s najvećom tragedijom hrvatskoga naroda započelo je rastakanje Sveučilišta u Zagrebu, stožerne institucije hrvatske kulture, obrazovanja i znanosti. Ukidane su katedre, a s njima i profesori, grubo je isključen Katolički bogoslovni fakultet, *sjeme razdora je posijano*, ali duh nije bio slomljen. Znamo, poslije će se to više puta ponoviti na ovaj ili onaj način – stalnim razdorom i podjelama koje traju. *Divide et impera*.

Vijeće Europe provodilo je od 1991. do 2000. program *Legislative Reform Programme in Higher Education and Research (LRP)* vezan uz reforme u postkomunističkim europskim zemljama. U završnom izvješću, koje je publicirano 2000. godine u Strasbourgu, uz ostalo piše: »An important, but regionally limited, issue has been the Legal personality of faculties and their consequent autonomy within the university. In former Yugoslavia, it was a deeply rooted heritage of the self-government system. The LRP has consistently recommended the abolition of faculty legal personality, to allow the university to organise its own development.«

Nadalje se detaljizira i potpuno razotkriva: »What once had been implemented following a pseudo-argument to stimulate, by division of labour, the different sectors of a centrally planned society and economy, was aimed, as a matter of fact, at nothing less than dissolution of the last powerful centres of virtual resistance, excepting the Catholic Church and the national Protestant churches.«

Važni član LRP-grupa, koje su posjećivale Hrvatsku i baš autor gornjih rečenica bio je profesor Peter Fischer-Appelt, rektor sveučilišta u Hamburgu od 1970. do 1991. Istaknuti njemački teolog i sveučilišni profesor sustavne (fundamentalne) teologije bio je rektor javnoga sveučilišta dvadeset jednu godinu.

Svi znamo, pa tako i Fisher-Appelt koji o tome i piše, da se završni udar komunističkih jednogumnika i vladara na sveučilišta u bivšoj Jugoslaviji dogodio 1971. godine. Ideja rektora Zagrebačkoga sveučilišta profesora Ivana Supeka o stvaranju snažnoga jedinstvenog Hrvatskog sveučilišta s kampusima u Zagrebu, Splitu, Rijeci i Osijeku zauvijek je zatrta. Rektor Supek tada se pokušao oduprijeti izravnom upletanju države u djelovanje sveučilišta okupljanjem međunarodne potpore. Podsjetimo se, to je vrijeme Hladnoga rata, ali i vrijeme Titova liderstva u pokretu nesvrstanih i akademska zajednica traži putove komunikacije i promjene ideja preko granica podjele. Tadašnja država, već čvrsto nadzirujući Sveučilišta unutar zemlje, iz samo njoj znanih razloga ne zaustavlja inicijativu. Rektor Supek okuplja istaknute rektore respektabilnih sveučilišta, pa tako i rektora Fisher-Appelta, osnivajući IUC – Inter University Center u Dubrovniku. Fisher-Appelt daje potporu Supekovim idejama i postaje jedan od ključnih stupova IUC-a. Prema riječima današnjih vođa IUC-a, više stotina puta boravio je u Hrvatskoj. Nije čudo da je postao jedan od najboljih poznavatelja našega visokoškolskog i znanstvenog sustava. Nije začuđujuće da je profesor Fisher-Appelt postao osobnim prijateljem širokog kruga eminentnih članova hrvatske akademske zajednice vrlo aktivnih u IUC-u. Nije začuđujuće da ga je za njegov doprinos razvoju našega znanstvenog i visokoškolskog sustava 2006. godine tadašnji predsjednik Republike Hrvatske Stjepan Mesić odlikovao Redom Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića.

Sjajna ideja rektora Supeka i ostalih osnivača IUC-a ubrzano rezultira sjajnom svekolikom potporom i hrvatskim sveučilištima. Važnost i uloga IUC-a snažno je rasla. No, s vremenom institucija evolvirala. Dolaze novi ljudi, nove ideje, novi procesi. Je li s njima, neopazice, *posijano i sjeme razdora*? Na današnjim stranicama IUC-a čitamo da IUC tada preuzima »breathing-hole function between East and West«. Oni dalje kažu: »The Inter-University Centre soon became a very attractive venue for academic exchange. From a handful of universities represented by the founders, the number of universities formally associated with the IUC grew to more than 250 before the outbreak of the Balkan wars.« Zamislite, agresija na Hrvatsku prometnuta je u balkanski rat. Nakon ovoga morat ćemo prihvatiti da i u raji ima tužnih ljudi. Profesorica Oxfordskoga sveučilišta Kathleen Wilkes, počasnica Sveučilišta u Zagrebu, jedna od stupova IUC-a, ostala je u Dubrovniku sve vrijeme barbarske rapsodije. Dubrovačku tragediju zamijenila je za udobnost engleskog akademskog života zaslužnih. Uputila je stotine apela i pisama najistaknutijim osobama toga doba da zaustave razaranje grada. U svakom od njih jasno je identificirala tko orkestrira i tko izvodi tu barbarsku rapsodiju, a današnji »njezin« IUC govori o građanskom

ratu. Kathy Wilkes zna istinu i zato mora biti tužna jer čemu prekrivati ili zamagljivati istinu o pojedinim događajima i čemu sijati sjeme razdora!

A tužan je bio i 6. prosinca 1991. godine kad nepoznata ruka nepoznatoga bezumnika, sudionika toga, kako kažu, balkanskoga rata, ne griješi. Zgrada je potpuno uništena pogotkom znalca koji nije ni oštetio pročelje – kroz prozor u knjižnicu s 30.000 svezaka.

Apeli rektora Šunjića za pomoć u obnovi jedva su imali odjeka, pa tko će se upletati u balkanske ratove. *Sjeme razdora* već je davno bilo posijano. Rektor Šunjić tada na zgarištu zgrade, pretpostavljam pokušavajući donekle revitalizirati ideju profesora Supeka, osniva Međunarodno središte hrvatskih sveučilišta. Uopće prva dizalica obnove u Dubrovniku bila je upravo na tom zgarištu. Taj simbolični početak obnove jednoga kulturnog i znanstvenog središta značio je početak posvemašnje obnove hrvatske kulture, znanosti i hrvatskog društva kao cjeline. I kad ministar znanosti odvoji deset posto od tadašnjega limitiranoga proračuna za znanost za obnovu zgrade, odjednom lideri te internacionalne udruge postaju dosljedni i uznemireni dolaskom hrvatskoga ministra u zgradu – jer neće politiku u svoju »butigu«.

A politiku u svoju »butigu« nikad nije htio ni profesor Ivančić.

Profesor Ivančić bio je cijenjeni član Senata Sveučilišta u Zagrebu u akademskoj godini 1998./1999. i 1999./2000. kao dekan te 2000./2001. kao obnašatelj dužnosti dekana Katoličkoga bogoslovnog fakulteta. To je razdoblje u kojem i ja obnašam svoj rektorski mandat. Profesor Ivančić u to vrijeme živi sa Sveučilištem i živi za Sveučilište. Svima nam je poznata širina svih mogućih smjeroва djelovanja profesora Ivančića. Unatoč tome, od 44 sjednice Senata on je izostao samo s jedne sjednice. Ni jednom gestom, ni jednom diskusijom ne može se prepoznati da je profesor Ivančić dekan baš Katoličkoga bogoslovnog fakulteta. Na Senatu nastupa isključivo kao jedan od dekana Sveučilišta u Zagrebu i isključivo se brine za napredak Sveučilišta kao cjeline. Sve njegove prethodne dugogodišnje i trajne aktivnosti i boravci diljem Europe omogućili su mu dobro poznavanje europskih visokoškolskih i znanstvenih sustava, o kojima duboko promišlja i jasno prepoznaje kojim putem treba ići. Profesor Ivančić u dubinu razumije izvješće Vijeća Europe i to što Fisher-Appelt piše, dobro zna da samo integrirano sveučilište, onako kako su integrirana sva sveučilišta u Europi i razvijena svijetu, može optimalno ostvariti cjelovitost svojeg poslanja u nastavnom, znanstvenom, umjetničkom i stručnom smislu. Profesor Ivančić zna da je samo snažno, autonomno i integrirano Sveučilište snaga koja je jamstvo opstojnosti i napretka hrvatskog naroda. To će biti i bit njegova budućega rektorskog programa.

Prije uključivanja novoizabranih dekana u rad Senata, redovito sam razgovarao pojedinačno sa svakim od njih. Razgovor s profesorom Ivančićem potvrdio je meni već poznato. Nakon nekoliko rečenica prepoznao sam da je on umjeren i tolerantan i nadasve čovjek velike duhovnosti. Prepoznao sam da je čovjek dijaloga, čovjek ujedinjavanja. Međutim, razgovor s profesorom Ivančićem otkrio mi je i njegovo drugo lice. Jednostavnim rečenicama otvorio mi je neke potpuno nove dimenzije promišljanja o sveučilištu. Impresionirao me razumijevanjem modernoga sveučilišta, impresionirao me blagošću i samozatajnošću u argumentaciji svojih stajališta, ali najviše me impresionirao svojom odlučnošću i čvrstinom da istinski pridonese ali stvarnoj i temeljitoj reformi našega Sveučilišta.

U hrvatskom je društvu 2000. godina obilježena takozvanim procesima detuđmanizacije – što god to bilo. Sjeme *razdora i zbunjenosti opet je posijano*. Ti procesi odrazili su se i na Sveučilište u Zagrebu u punoj brutalnosti. Pojave koje su se tada događale morat će biti detaljno znanstveno istražene kako bi se dobili pravi odgovori što nam se kao narodu zapravo tada dogodilo. Do danas tog odgovora nema. Dakle, u tom je vremenu Sveučilište u Zagrebu iskusilo neočekivani udar na autonomiju u svojem odlučivanju. Odnos mjerodavnih tijela prema Sveučilištu poprimio je nedopustive forme. U to vrijeme u medijima bili su vrlo učestali nekorektni i neobjektivni iskazi o Sveučilištu u Zagrebu. Napadane su pojedine sastavnice Sveučilišta, i to ne kritički nego kritizerski, ne na temelju objektivnih nalaza nego na temelju uopćenih tvrdnjâ i glasina. Senat se morao nekoliko puta obratiti javnosti i najvišim nositeljima vlasti u Hrvatskoj da bi zaštitio dignitet, autonomiju i mirnu preobrazbu Sveučilišta u suvremeno europsko visoko učilište.

Uloga dekana Ivančića u radu Senata bila je u tom vremenu nemjerljiva. Svojim superiornim talentom za uočavanje i prepoznavanje kamo napadi na Sveučilište smjeraju, jasno je artikulirao i predlagao korake u zaštiti Sveučilišta i svih onih vrijednosti koje ono predstavlja. U eskalaciji besprimjernih napada na Sveučilište Senat je nakon iscrpnih rasprava zaključio obratiti se hrvatskoj javnosti u lipnju i studenome 2000. godine. U oba slučaja ključan je bio pisani doprinos profesora Ivančića. Osobito je to bilo značajno u pripremi dokumenta iz mjeseca studenoga 2000. godine. Senat je tada zadužio povjerenstvo, u čijem su sastavu bili profesori Tomislav Ivančić, Mihajlo Dika i Aleksa Bjeliš, studentica Svjetlana Miletić i rektor Branko Jeren, da nakon provedene senatske rasprave priredi odgovarajući dokument. Sročeni dokument sadržavao je sedam posebnih izjava. Da bih ilustrirao vrijeme i dramatiku događaja, ovdje navodim samo dvije izjave u kojima se jasno ogleda upravo doprinos i duh profesora Ivančića.

U izjavi za javnost uz ostalo stoji:

3. »Senat primjećuje da olako sumnjičenje čitavih područja društvenoga života i javno okrivljavanje pojedinaca, najčešće bez valjanih uporišta, dovodi u pitanje dignitet ustanova te integritet pojedinaca, njihova temeljna ljudska prava i privatnost života. Dojam da kriminal i korupcija dominiraju posvuda stvara vrlo negativnu duhovnu klimu u društvu. Senat Sveučilišta oštro se suprotstavlja nametanju takve slike te smatra da anomalije treba otklanjati i rješavati staloženo i dostojanstveno, uz poštivanje procedure primjerene civiliziranom i demokratskom društvu.«

te

7. »U Hrvatskoj je nužno stvoriti ozračje međusobna povjerenja i suradnje kojima bi se prevladali rezignacija, strepnja i nesigurnost te unaprijedili odnosi u društvu. Upravo stoga Senat Sveučilišta u Zagrebu poziva akademsku zajednicu i druge intelektualne krugove da svojim autoritetom i djelovanjem otvore pozitivne perspektive i pridonese općemu prosperitetu u zemlji. Senat duboko vjeruje da će članovi Sveučilišta i svi oni kojima je Sveučilište *Alma mater* tome znatno pridonijeti.«

Obraćanja Senata Sveučilišta u Zagrebu hrvatskoj javnosti objavljena su, dakako, u medijima. Kao plaćeni oglas.

Kolegice i kolege, cijenjeni skupe sjećanja,

može se reći da povratak Katoličkoga bogoslovnog fakulteta u Sveučilište u Zagrebu nosi u sebi veliku simboliku povratka. Grubom silom izbačeni Fakultet vraćen je svojem sveučilištu kojega je on zapravo bio prva sastavnica. Njegovim je povratkom naše Sveučilište postalo ono što jest: SVEUČILIŠTE.

Objavom početka postupka za izbor novoga rektora, mojega nasljednika, na KBF-u su zaključili da bi istinski povratak KBF-a u Sveučilište bio jasno istaknut i potpuno zaokružen kad bi i predloženi s toga Fakulteta postao ravnopravni predloženi u natječaju. Katolički bogoslovni fakultet kao svojega predložnika za četverogodišnji rektorski mandat predložio je Tomislava Ivančića, redovitoga profesora fundamentalne teologije. Svoje vrhunske predložnike istaknula su još četiri fakulteta našega Sveučilišta. Profesor Ivančić izabran je za rektora većinom glasova (23 od 43) u drugom krugu. Izbor rektora s fakulteta-povratnika bio je moralni čin i tihi govor akademskoga priznanja, koje su osjećali članovi onoga saziva Senata i, vjerujem, većina sveučilištaraca.

Osobno, glasao sam za profesora Ivančića. Za mene je izbor profesora Katoličkoga bogoslovnog fakulteta bio konačna potvrda povratka, ali povratka našega Sveučilišta i naše države u krug civiliziranih i istinski demokratskih društava.

Bolest profesora Ivančića učinila je svoje. Želim vjerovati ne i bolest hrvatskoga društva. Profesor Ivančić nije stupio na rektorsku dužnost.

Meni će zauvijek ostati neodgovoreno jedno pitanje: Bi li zagrebački rektor, teolog Tomislav Ivančić u četiri godine svojega rektorskog mandata uspio svojim radom za dobro Sveučilišta u Zagrebu dobiti potporu i prijateljstvo barem onoga dijela hrvatske akademske zajednice koja je tako visoko cijenila doprinos našem Sveučilištu i našoj znanosti hamburškoga rektora, teologa Petera Ficher-Appelta za njegova 21-godišnjega rektorskoga mandata i njegova 45-godišnjega djelovanja – i u Hrvatskoj?

I na kraju... Dragi profesore Ivančiću, primite moju duboku ispriku za moj nemar. Nekoliko godina nakon mojega mandata, a nažalost ne za mojega mandata, sjetio sam se digitalizirati sve audiosnimke svih sjednica Senata u mojemu mandatu. Sve sam ih digitalizirao. Osim jedne. Ni u jednom ormaru te jedne snimke nije bilo. Dogodi se to ljudima. No, postoji službeni zapisnik. Postoje sjećanja kako je izbor tekao. Postoji i nada da će se snimka jednom ipak naći.

Dragi profesore, na Sveučilištu u Zagrebu učinili ste prepoznatljiv pomak kojega se danas sjećamo u tužnoj prigodi Vašega odlaska. Ne dvojim da će budući naraštaji hrvatskih sveučilištaraca nalaziti nadahnuće u Vašem djelu i da ćemo Vas svi pamtit i po Vašoj umjerenosti, razboritosti, čvrstini i pravednosti.

Pokoj Vam vječni, dragi profesore, dragi rektore.

PROF. DR. SC. PAVO BARIŠIĆ

Ministar znanosti i obrazovanja

Poštovani gospodine rektore Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Damire Borase,
Poštovani gospodine pomoćni biskupe zagrebački mons. dr. Ivane Šaško, izaslaniče uzoritoga gospodina kardinala Josipa Bozanića,

Poštovani gospodine bivši rektore Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Branko Jeren,
Poštovani gospodine dekane Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu prof. dr. sc. Tonči Matuliću,

Poštovani dekani i prodekani sastavnica Sveučilišta u Zagrebu, članovi Senata, akademici članovi Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, profesori Katoličkoga bogoslovnog fakulteta te ostali visoki uzvanici,

Poštovana rodbino, prijatelji, poznanici i suradnici prof. dr. sc. Tomislava Ivančića, uvažene dame i gospodo!

Odlaskom cijenjenoga profesora emeritusa i drage osobe Tomislava Ivančića napustio nas je čovjek koji je svojim plodonosnim djelovanjem kao svećenik i znanstvenik ostavio dubok i neizbrisiv trag u hrvatskom društvu, duhovnosti, znanosti i kulturi. U svojem plodonosnom i bogatom svećeničkom i društvenom poslanju obnašao je mnoge važne službe u Crkvi i društvu. Bio je redoviti profesor fundamentalne teologije na Katoličkome bogoslovnom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, na kojemu je i studirao filozofiju i teologiju. Nakon studija u Zagrebu pohađao je Papinsko sveučilište *Gregoriana* u Rimu, gdje je doktorirao 1971. Po povratku u domovinu postao je profesor Bogoslovnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu.

Od 1998. do 2001. godine bio je dekan Katoličkoga bogoslovnog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu. Papa Ivan Pavao II. izabrao ga je 9. veljače 2004. godine za člana Međunarodne teološke komisije, kojoj je tada predsjedavao pročelnik Kongregacije za nauk vjere, Joseph kardinal Ratzinger, budući papa Benedikt XVI. Papa ga je ponovno – u ožujku 2009. godine – imenovao članom Komisije na još jedan petogodišnji mandat. Godine 2010. imenovan je papinskim kapelanom s titulom *monsignor*.

Od 1999. godine član je Matičnoga povjerenstva. Od 2000. do 2004. godine bio je član Prosvjetnoga vijeća Ministarstva prosvjete i športa Republike Hrvatske. Za rektora Sveučilišta u Zagrebu bio je izabran 18. rujna 2001. Sveučilište u Zagrebu dodijelilo mu je počasno zvanje *profesor emeritus* 2010. Bio je član Uredništva i Znanstvenog vijeća *Bogoslovske smotre*, član uredništava i suradnik brojnih teoloških časopisa te član Društva hrvatskih književnih prevoditelja.

Područja su njegova znanstvenoga rada filozofija, teologija i književnost u sklopu čega, među ostalim, istražuje odnos filozofije i teologije te vjere i znanosti. Devedesetih godina dao se na istraživanje terapijske teologije te je teorijski i praktično radio na pitanjima duhovne terapije te je utemeljio terapijsku duhovnu metodu tzv. hagioterapiju.

Za svoj znanstveni rad odlikovan je 1997. Redom Danice hrvatske s likom Ruđera Boškovića U njegovu čast 2010. izdan je zbornik radova *Teologijom svjedočiti i naviještati*.

Ukratko, bio je dugogodišnji profesor i pročelnik Katedre fundamentalne teologije, višegodišnji dekan, znanstvenik, svećenik, teolog, član Međunarodne teološke komisije, duhovni vođa i intelektualac koji je u sebi spajao mnogostrukost različitih darova.

U uvodu spomenutoga Zbornika prof. dr. sc. Željko Tanjić, tadašnji pročelnik Katedre fundamentalne teologije i sadašnji rektor Hrvatskoga katoličkoga sveučilišta, napisao je: »Tomislav Ivančić je kao rijetko koji teolog uspio

na originalan način spojiti teologiju i pastoral, teologiju i duhovnost i graditi mostove između teologije i drugih znanosti, teologije i društva, teologije i modernoga čovjeka, u čemu nam svima može biti primjer i učitelj, kao i izazov.«

Imao sam tu čast i povlasticu poznavati ga i susretati ga. Ne trebam posebice naglašavati kako iznimno cijenim njegov osebudni teološki i znanstveni prinos. U Tomislavu Ivančiću vidio sam čovjeka vjere, vrsnoga teologa i poznavatelja filozofije, antropologije, kulture i znanosti. Promatrao sam tražitelja spoznaje koji u svojoj teologiji polazi s jedne strane od čovjeka i njegove krhkosti, a s druge strane od Boga i njegove ljubavi prema tom krhkom, a istodobno uzvišenom biću.

Bio sam nazočan na sjednicama Senata Sveučilišta kada je kandidiran i izabran za rektora Sveučilišta u Zagrebu. Bio je iznimno ponosan što je nakon više od šezdeset godina rektor Sveučilišta izabran s Katoličkoga bogoslovnog fakulteta, najstarijega fakulteta u Hrvatskoj. Njegova vizija Sveučilišta bila je Alma mater kao stožerna ustanova za razvoj društva i države. Prigodom izbora za rektora kazao je: »Bit ću rektor kao profesor i građanin, a ne kao predstavnik Crkve. Kao kršćanin neću na sveučilištu širiti kršćanstvo, nego ću se ponašati kao kršćanin.«

Osobno ne sumnjam da bi prof. dr. sc. Ivančić kao rektor bio most koji povezuje i spaja. O tomu svjedoče i njegove misli: »Trebalo se osloboditi ideoloških zabluda posljednjih 300 godina u Europi. Ideologije su neprijatelji znanosti i istine... stalno će biti napasti i ljudi koji će bježati od središta i istine ili u lijevo ili desno, a to znači da će jedni htjeti biti potpuno svjetovni bez Duha, a drugi religiozni bez znanstvenosti. Samo spoj znanosti i Duha može voditi vrhunskom istraživanju i sigurnim rezultatima.« No na našu veliku žalost, zbog besprizorne hajke kojoj je bio izložen nakon izbora za rektora i nečuvenoga pritiska, povukao se s dužnosti rektora i prije nego je stupio na izabranu službu.

Ovu komemoraciju doživljam prvotno kao zahvalu za njegov rad i za svu znanstveno-teološku, profesorsku, svećeničku i nadasve ljudsku djelatnost tijekom njegova ovozemaljskoga života. A zatim je to i svojevrsna zahvala za dar osobe Tomislava Ivančića i njegove ljudske zauzetosti za čovjeka i društvo u cjelini.

Dopustite mi da na kraju, kao ministar u čijoj je nadležnosti skrb za sustav odgoja i obrazovanja, završim ovo obraćanje njegovim riječima. »Nema sumnje da je prosvjeta najvažnija obveza svakog društva. Ona odgaja i uči buduće članove društva i nositelje odgovornih javnih službi u društvu. Zato prosvjeti treba svestrano pomagati da bude svjesna svoje zadaće i sposobna joj odgovoriti... Očito je da škola treba u učenicima izgraditi dobrotu, istinu,

povjerenje, pravdu i nadu u bolji svijet... Odgoj i obrazovanje stoga treba temeljito zahvatiti osobnost učenika i pružiti im moralno-etičku čvrstoću kako bi obrazovanje služilo dobru, a ne zlu« (Tomislav Ivančić, *Roditelji, učitelji i učenici* [Hagioterapija prosvjete]).

Neka nam ove misli budu vodilja na putu izgradnje hrvatskoga društva i odgojno-obrazovnog i znanstvenog sustava. A prof. dr. sc. Tomislavu Ivančiću hvala za sve što je učinio za čovjeka i humanije društvo!

Uvjeren sam da ćemo, kako vrijeme bude prolazilo, još više spoznavati dosege njegova rada i djela. Valja stoga iskazati radost i zahvalnost što smo pokraj sebe na životnom putu susretali istinskoga svjedoka vjere i osebjunoga liječnika duše. Njegovo je postojano svjedočanstvo života u ovim nestalnim vremenima za mnoge od bilo i ostalo dragocjen smjerokaz. Završio bih parafrazom njegove poznate izreke, dobro je što si živio, dragi profesore Ivančiću.

PROF. DR. SC. IVAN ŠAŠKO

Pomoćni biskup zagrebački

1. Pridružujući se ovoj spomen-sjednici, s poštovanjem, u ime nadbiskupa zagrebačkoga kardinala Josipa Bozanića i Zagrebačke nadbiskupije, izražavam zahvalnost cijenjenomu gospodinu rektoru profesoru dr. Damiru Borasu i Senatu Sveučilišta u Zagrebu za poziv na sudjelovanje te prenosim Kardinalove pozdrave svima nazočnima.

U ubrzanosti življenja koje smo postali dionicima i od koje ujedno i trpimo, spomen i spominjanje ne pripadaju naročito istaknutim vrijednostima, osim ako i sam spomen nije iskoristiv izvan svojega stvarnog smisla, tek kao sredstvo nekih novih ubrzanja, širenja dojma i promidžbe. Zato smatram opravdanim ovo današnje spomen-zajedništvo smjestiti u hvalevrijednu istančanost duha koja se osvrće sa zahvalnošću i naglašava vrijednosti od kojih nas ubrzanost ne bi smjela udaljiti.

2. Slojevitost pojma 'komemoracija' vodi nas s površine u dubinu, od letimičnih sjećanja, preko zajedničkoga spomena do općereligijske važnosti spomena i do kršćanske teološke sveobuhvatnosti euharistijskih riječi: *Hoc facite in meam commemorationem*.

U spomenu ima mjesta i osobnomu i zajedničkomu; i privatnomu i javnomu; i slaganju i neslaganju; i važnomu i nevažnomu. I znamo da niti jedan

ljudski spomen ne može iscrpiti ljudski život. Zato kao vjernici svoju molitvu upućujemo Bogu: *Spomeni se, Gospodine!* Tu leži naša radost i sigurnost da u nedostatnosti našega spomena ništa nije izgubljeno i da sve što je životom darovano ima smisla.

Na tome tragu ističem tri spomena na profesora Ivančića: *spomen s osobnim poveznicama, spomen s društvenim usporednicama i spomen s akademskim poduzarnostima*. Niti jedan od njih nije takav da bi označavao odlučujuće obrate, ali je svaki čudesan ili barem znakovit.

3. Svećenika Tomislava Ivančića pamtim od svojih gimnazijskih dana. Još dok nisam ništa znao o njemu, kao sjemeništara, početkom osamdesetih godina prošloga stoljeća, sjećam ga se iz zagrebačke katedrale, upravo po nekoj poticajnoj riječi i usputnom pogledu koji je postao suputništvom. Nisam znao da je zaređen za svećenika dva mjeseca nakon moga rođenja i da je postao kanonikom u mojim sjemenišnim godinama (1983.). Ipak, njegovo mi je ime ostalo prisutno, poznato, primjerno.

Kasnije sam ga kao student susretao na fakultetskim hodnicima, pozdravljao s dubokim poštovanjem; pročitao sam poneki njegov zapis, razmišljanje i studiju. Nije mi predavao niti jedan predmet, jer sam nakon druge godine otišao na studij u Rim, a njegovi su predmeti bili u kasnijim godinama. No, poveznica je živjela čudesno u činjenici da sam kao i on bio student *Papinske sveučilišta Gregoriana* i pitomac istoga zavoda *Germanicum et Hungaricum* u kojemu je i on boravio te nas rado susretao kao 'stariji brat', kao *frater maior*. Udaljen od Zagreba, iščitavao sam i njegova djela, primijetivši razvidan trag koji je ostavio izvan Hrvatske.

Vrativši se sa studija, postao sam asistentom, a kasnije i kolegom profesorom na Katoličkome bogoslovnom fakultetu. Rado se spominjem te suradnje, osobito iz godina njegove dekanske službe. Zajedništvo je postajalo dublje po raznim obvezama u Nadbiskupiji sve do nedavno, do zadnjih projekata vezanih uz *Drugu sinodu Zagrebačke nadbiskupije*, pri čemu smo blisko surađivali u izradi *Radnoga dokumenta* Sinode.

Osim toga, bili smo subraća kao kanonici Prvostolnoga kaptola zagrebačkoga, a posljednje smo godine bili i neposredni susjedi na Kaptolu, gdje je živio u kući u kojoj je nekada, među ostalima, boravio i Franjo Rački.

4. Taj je osobni vid ugrađen u spomen na društvene usporednice.

Zar nije znakovito da se u svojem znanstvenom radu posvetio tada aktualnim temama koje su isticale važnost upoznavanja marksizma, nutarnje dinamike kršćanstva i religije, kršćanske Objave, dijaloga, susreta s drugima, poniranje u razumijevanje najdublje antropološkog ustroja čovjeka?

Na spomen riječi koje imaju veze s nečim fundamentalnim, danas se osjećaji miješaju i redovito vežu asocijacije s fundamentalizmima, ali je korijenski taj pojam – koji se obično prevodi nekom inačicom pojma ‘temelj’ – vezan uz ‘izvorište’, uz *fons*. Ili još dublje: uz tlo iz kojega raste život (približavajući na taj način *fundament i fetus*). I gotovo proročki pokazuje važnost upravo onih tema za koje se danas jedva usudimo postaviti prava pitanja, kao što je otajstvo života.

Kako samo u suvremenosti daleko seže onaj u naslovu Ivančićeve disertacije korišten pridjev ‘*religionslos*’ vezan uz kršćanstvo, ali i uz kulturu Zapada. Osim toga, profesor Ivančić se brinuo za fakultetsku specijalizaciju: *Islamska religija i njezin odnos prema kršćanstvu*, a među njemu životno posebno dragim temama nalazilo se i traganje za liječenjem čovjeka koje je kretalo od evangelizacije do duhovne terapije. I tu je impresivna lepeza područja i tema zanimljivih ne samo za hrvatsko nego i međunarodno ozračje.

Bilo bi vrijedno ponovno razmotriti te društvene usporednice, misleći na središnje teme kojima se bavio i na ono što na ovome prijelazu epoha opterećuje Hrvatsku, Europu i svijet, pri čemu se vidi poljuljanost uporišta, ponajviše zbog odmicanja od Izvorišta.

5. Treći je spomen akademske podudarnosti, misleći pritom na činjenicu da je bio izabrani rektor Sveučilišta. Na taj me spomen potaknula ova aula i prikazi likova rektora koji su specifičan presjek povijesti ovoga našeg Sveučilišta u svjetlu života istaknutih ljudi. Točnije, potaknuo me jedan detalj, koji je vjerujem mnogima od vas, budući da ste češće u ovim prostorima, poznat, a vezan je uz trećeg rektora Sveučilišta, profesora Antuna Kržana.

Podudarnost njega i profesora Ivančića svakako je u tome što je bio svećenik, teolog, što je bio pitomac zavoda *Germanicum et Hungaricum*, što je i on bio kanonik Prvostolnoga kaptola, bavio se graničnim pitanjima teologije i prirodnih znanosti, onima naime koja pripadaju polju fundamentalne teologije.

Ali, ne ističem ga poglavito zbog toga, nego zbog činjenice da se u nizu portreta rektora ovdje ne nalazi originalna slika rektora Kržana, nego kopija. Izvornik je u Muzeju Grada Zagreba, a nekada je bio na Sveučilištu. No, u doba komunizma, nekome se svidio okvir, ali ne i sadržaj, pa je sadržaj, to jest portret rektora Kržana, izbačen iz okvira da bi u njega bio smješten drugi lik, tada politički važniji, unosniji, korisniji i očito najvrjedniji za one koji pokazuju da diktature uvijek imaju poteškoću u spajanju okvira i sadržaja, da totalitarizmi pokazuju jezive plodove nepoštivanja znanosti i kulture. No, u tome je vidljivo i nešto jako vrijedno, jer je jedan profesor sačuvao sadržaj i znao da je vrijedan i bez lijepoga okvira. To jest: uvijek će se za vrijedan sadržaj pronaći i poneki okvir da bi ga se predstavilo...

Spominjem se toga, jer nas život profesora Ivančića može lijepo poučiti da postoje sadržaji koji su vrijedni i u najsiromašnijem okviru te da postoji sadržaj za koji čovjek ne može napraviti okvir i da postoji stvarnost koja bježi ljudskoj uokvirenosti. Bio je čovjek spajanja, ne razgradnje, tankoćutnosti, a ne nasilja; otvoren razgovoru i kada se našao među suprotstavljenim ideologijama. I u Hrvatskoj treba očito spojiti vrijedan sadržaj i lijep okvir, a najčvršće će ih zajedno držati istina.

6. Pred događajem smrti nečije geste i riječi dobivaju snažnije značenje i vjerodostojnost. Čak i ono što nam je djelovalo običnim, svakidašnjim, preko čega smo prešli bez pozornosti, može postati iznimnom dragocjenošću, detaljem koji preobražava život. A profesor Tomislav je posijao puno riječi, zasadio puno pogleda, raskrtilo susrete...

Sve to nakon njegove smrti odjekuje drukčije, ima drukčiji okus i boje su snažnije. Zato mi se kao kršćaninu koji vjeruje u vječni život ne sviđa kada na vijest o nečijoj smrti prigušimo boje, kada slike postanu isključivo crno-bijele i kao da su poželjnije, ako su bljeđe, kada dopuštamo plaštu tuge da nas prekrije, gurajući u stranu »obećanje besmrtnosti (buduće)«. Zato mi je drago da ste fotografiju profesora Ivančića uokvirili u zlatnu boju koja je u ikonografiji boja neba.

Za kraj se spominjem riječi koje je nakon Četrnaeste postaje Križnoga puta pokojni Tomislav pridao Isusu koji govori nama: »Predaj smrti ono što joj i tako pripada. Nemoj više gledati grob kao beznađe i kraj, nego kao rađanje i početak. Neka umre tvoja oholost. Uskrsna zora već je na pomolu.« I makar bio nazvan profesorom *ex merito* (*emeritus*), zaslužnikom, puno je vidljivije da je živio kao čovjek, kao svećenik, kao profesor *ex caritate et ex gratia*. No, za taj naslov ne postoji zemaljsko sveučilište, niti pripadna katedra. Vjerujem da je taj naslov čuo u susretu sa svojim Učiteljem u vječnosti.

Neka se Gospodin spomene njegova života. Izričem to molitvom koju je u V. stoljeću sastavio za Europu iznimno važan papa Lav Veliki, koga je mladi student Tomislav Ivančić zavolio i proučavao u svojem magistarskom radu, molitve koju još uvijek molimo na Božić, a danas ju upućujem za njega koji se posvetio izvoru humanuma, izvoru ljudskosti u dubokoj čežnji za dobrom i ljubavlju:

*Deus, qui humanae substantiae dignitatem
et mirabiliter condidisti, et mirabilius reformasti,
da, quaesumus ei eius divinitatis esse consortem,
qui humanitatis nostrae fieri dignatus est particeps.*

Hvala vam za vašu pozornost.

